

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Kiadó:

Az Országos Erdészeti-Egyesület.

Szerkesztő:

Bedő Albert.

Megjelenik minden hónapban.

Huszonnyolczadik évfolyam. I. füzet.

1889. Január hó.

Előfizetési díj egy évre 8 frt. Az Országos Erdészeti Egyesület azon alapító tagjai, kik legalább 150 frt alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is a 8 frt évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Oly alapító tagok, kik 150 frtnál kevesebbet alapítottak 3 frt kedvezményi árért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapestben, Lipótváros, Alkotmány-utca, 10. sz. II. emelet.

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltetnek.

Gróf Tisza Lajos elnöki beszéde az Országos Erdészeti Egyesület 1888-ik évi rendes közgyűlésén.

Midőn örömet fejezném ki a felett, hogy a közgyűlés tisztelt tagjai ily szép számmal jelentek meg, van szerencsém a különböző hatóságok és testületek küldöttait a közgyűlés nevében üdvözölni.

Tisztelt Közgyűlés! Örömmel constatálhatom, mint ezt már a mult közgyűlés alkalmával is tettem, hogy az egyesület ügyei, úgy szellemi mint anyagi irányban folytonos előmenetelt mutatnak, valamint hogy az egyesület iránti érdeklődés a legmagasabb körökben úgy, mint a nagy közönségben mind inkább növekedőben van.

Az egyesület kiadványaiban, a magasabb szakképzettség segéd eszközeit ép úgy terjeszti, mint gondoskodik arról, hogy a kisebb erdőbirtokosokat, gyakorlati adatok és a nem szak-

emberek által is könnyen megérthető munkák közlése által támogassa abban, hogy erdőbirtokaikat okszerűen kezelhessék.

Ezen célra való törekvés volt egyik indító oka, mint tudni méltóztatnak, azon mozgalomnak is, melyet az Országos Erdészeti Egyesület annak idejében az erdőőri szakiskolák és az erdőőri szakoktatás behozatala érdekében megindított. És hogy mennyire indokolt volt az Országos Erdészeti Egyesület ezen kezdeményezése, annak legnagyobb bizonyítéka az ezen vizsgákra jelentkezők számának évről évre való örvendetes növekedése.

Az egyesület anyagi viszonyait illetőleg elég legyen reá mutatni arra, hogy székházunk építésének és felszerelésének költségeit az utolsó krajczárig kifizettük, a nélkül, hogy a kilátásba helyezett költsönhöz kellett volna folyamodnunk, és ép ezért nem csak Ő Felsége, Urunk királyunknak, ezen terem földiszét képező, arczképét szereztük meg, de elég lévén téve azon feltételnek, s melynek elfogadására annak idején a közgyűlést kértem volt, az 1886-ik évi közgyűlés azon, reám nézve igen hizelgő, bár megfelelően kinem érdemelhetett határozatának is eleget tehattünk, hogy az egyesület elnökének arczképe a kis terem számára lefestessék.

Sött reménylem legközelebb már azon helyzetben leszünk, hogy az egyesület különböző alapjait, melyeket a székház építésére fordítottunk, és a melyeknek kamatait ma a ház jövedelméből fedezzük, részletenkint, köteleességszerűleg refundálhassuk.

A mult közgyűlés óta, — mint ezt az igazgató választmány üléseinek jegyzőkönyveiből a tisztelt tagok bizonyára tudják, — Ő Felsége Urunk királyunk, megelőzőleg pedig Ő Fensége a trónörökös, látogatásukkal tisztelték meg az Országos Erdészeti Egyesületet. Meleg érdeklődéssel tájékoztatták

magukat az egyesület célja, iránya és működése iránt, s e felett legmagasabb megelégedésüknek kegyeskedtek kifejezést adni.

Nevüket s látogatásuk napját, az egyesület könyvébe saját kezűleg bejegyezték s ez által azt az egyesület részére soha el nem évülő értékke emelék.

Az egyesület iránti érdeklődésnek, az örök időkre való fennállásába vetett bizodalomnak és tekintélye elismerésének jeléül szolgál azon becses agancs-gyűjtemény is, melyet mint már a mult közgyűlésen bejelentve lett, mint országos tulajdombont, örök időkre ez egyesület gondozására bizott az alapító gróf Forgách Károly, bőkezűen gondoskodván a felállítási költségek fedezéséről is.

És ha végig tekintünk tagjaink névsorán, arról győződünk meg, hogy az, ugy alapító, mint rendes tagokkal évről-évre gyarapodik.

Az egyesületnek mind szélesebb körben terjedő tekintélyéről tanuskodik azon körülmény is, hogy ha egy vagy más vidéken, az erdőségek okszerű kezelése körül komolyabb aggályok merülnek fel, az illetők véleményért és közbenjárásért az Országos Erdészeti Egyesülethez fordulnak.

Igy, midőn a mindnyájunk által megfogható indokokból különös érdeklődéssel kísért gödöllői erdők kezelésének okszerűsége felett némely, méltán köztiszteletben álló körben aggály merült fel, egyenesen egyesületünk figyelme hivatott fel e körülményre. Nagy megnyugvásomra szolgált, hogy az egyesületünk részéről ezen kérdés körül beszerzet adatok és a kérdésnek az igazgató válaszműnyban történt alapos megbeszélése után, azon kedvező meggyőződésre juthassunk, hogy a gödöllői erdők kezelésében nem csupán az elvont erdészeti célszerűségi szempont, de az uradalom rendeltetésének megfelelőleg, a vadászat és az erdők sétányszerű jellegének szempontja is irányadó, hogy a kezelés, az adott erdő meglévő állapota és talajviszo-

nyai közt megfelelő, és nagy megnyugvásomra szolgált, hogy ezt az aggódókkal megnyugtatójukra közölhattuk.

Hasonló eset merült fel a főváros erdőterületének az újjabban megállapított üzemterv szerint való kezelése alkalmából is.

Ismét az országos erdészeti egyesülethez fordultak az aggódók. Az egyesület kötelességének tartotta a fővárosi hatóságot ez ügyben megkeresni s a fővárosi hatóság, mely különben már magától is figyelmes lett arra, hogy az új üzemterv, mely habár az erdészet érdekeinek teljesen meg is felel, de a város környékét képező erdőnek üdülési hely gyanánt való felkeresését sokban nehezítené s a főváros erdeit ezen közegészségi feladat betöltésében gátolná: a legelőzékenyebb szivességgel fogadta felszólalásunkat s tényleg intézkedett is, hogy azon üzemterv kivitele beszüntetessék és a fővárosi erdőségekről a fentebb jelzett hivatásnak megfelelőbb üzemterv készíttessék. Ugy hogy ma már a főváros közönsége meg lehet nyugodva az iránt, hogy környékén azon erdőrészek, a melyeket nyári kirándulásaira felszokott használni, továbbra is árnyékot szolgáltató állapotba fognak fentartatni, valamint, hogy az utak élőfa szegélye, letarolás által veszélyeztetve nem lesz.

Kell-e még reá mutatnom arra, hogy az állam kormány, mely egyesületünk fontosságát és közhasznu voltát mindig elismerte, a mit bizonyít az is, hogy azt céljai előmozdítására anyagi segélyben is részesíti, minden oly fontosabb kérdés elintézésénél, melynek közgazdasági és főleg erdőgazdasági hordereje van, vagy véleményét kéri ki egyesületünknek, vagy az egybehívott bizottságokba meghatalmazottak küldésére hívja fel azt.

Mindez bizonyosága annak, hogy erdészeti egyesületünk ma már zajtalan, de folytonos munkássága által elérte azt, hogy közérdekű közgazdasági kérdésekben mint komoly tényező szerepel.

És hogy ez így lehet és így van, abban tagadhatlanul nagy része van az egyesület tagjai között feles számban levő szakembereknek, a hivatásszerű erdészeknek, kik soha nem lankodó ügybuzgalommal bocsátják ismereteiket, a szolgálattól szabad idejüket és munkásságukat az egyesület rendelkezésére.

És az egyesület csak kedves kötelességet teljesít akkor, a midőn egy alkalmat sem mulaszt el arra, hogy a magyar erdészek jól felfogott érdekében lépéseket tegyen.

Épen ezért az egyesület és annak igazgató válaszmánya úgy a törvényhozási, mint a társadalmi téren éber figyelemmel kísér minden oly mozzanatot, a melyben ezen kötelessége teljesítéséből kifolyólag lépéseket tennie szükséges avagy czélirányos volna.

Nem kerülheti tehát el figyelmünket a véderőről szóló törvénynek, az európai viszonyok parancsolta módosítása tárgyában, a törvényhozáshoz benyújtott törvényjavaslat sem.

Gondoljuk meg higgadtan, hogy Magyarország erdész testülete, erdész ifjúsága és azoknak érdekében az Országos Erdészeti Egyesület tegyen-e és mily lépéseket ezen kérdéssel szemben?

Egyet szem elől tévesztenünk azonban soha sem szabad; és ez az, hogy az erdészek testületének, mely az ország különböző vidékein az állam iránti kötelességérzet legbuzgóbb apostola, ott a hol a polgárnak épen az államfő és az állam iránti legfontosabb kötelessége teljesítéséről van szó, bármi terhes legyen is az bizonyos viszonyok közt, az alól magát kivonnia nem szabad.

Az új törvényjavaslat intézkedéseiben általánosan legterhelőbbnek tartatik azon pont, a mely azokat, a kik önkéntesi évükben a tiszti vizsgát letenni képteleneknek fognak bizonyulni, egy további évi szolgálatra kötelezi.

Én tisztelt közgyűlés hízelm magannak, illetőleg erdész ifjúságunknak azzal, hogy épen e pont reájuk nézve horderővel nem bir.

Mert én ugy vagyok meggyőződve, hogy azon ifju, ki megszerzi magának a kellő ismereteket arra, hogy a magyar okleveles erdészek sorába való felvételre méltónak találtassék, bir annyi előismerettel, hogy teljesen képes lesz a tisztvi vizsgát, egy évi szolgálat és képeztetés után, sikeresen megállani. Annival is inkább, mert biztos kilátás van arra, hogy azon intézkedés, mely szerint a tisztvi vizsgánál az, ki a hadsereg szolgálati nyelvét teljesen nem birja, feleleteiben az államnyelvét is használhatja: jövőben még szélesebb értelemben érvényre jusson és a német nyelvnek csak is oly mérvben való ismerete legyen nélkülözhetetlen, a mely arra képesíti az illetőt, hogy a szolgálat követelményeinek megfelelhessen.

Már pedig a mi geographiai és ethnographiai viszonyaink között, a katonai szolgálat követelményeitől eltekintve is, annyit, a mennyi erre nézve szükséges, minden a művelt elnevezésre igényt tartó polgárnak és még inkább minden erdésznek, igyekeznie kell elsajátítani. És a mennyiben tanintézetek tanrendszer beosztása ez irányban nem nyujtaná a kellő módot, ezen, a közműveltség érdekében, segíteni kell.

Én egyébiránt ugy vagyok értesülve, hogy a hol a tanintézetek intéző köreiből megvan a kellő tapintat és vezető tehetség, az ifjúságban pedig a saját érdeke felismerésére szükséges belátás, hol tehát tisztában vannak azzal, miszerint annak, hogy a tanuló birja-e vagy sem a német nyelvet, a jó magyar hazafissággal épen semmi köze, de hogy az, ki elmulasztja az alkalmat e nyelvet megtanulni, a majd minden szakmában való tovább képeztetésnek bő forrásaitól zárja el magát: ott a mostani tanrendszer mellett is megtudja szerezni és megszerzi

magának az ifju e nyelvnek ismeretét annyira, a mennyire arra mint segédeszeközre az életben továbbra szüksége lesz.

Ismétlem tehát, hogy alapos reményem van arra nézve, miszerint a törvényjavaslatnak az önkéntesi szolgálat esetleges meghosszabbítására vonatkozó intézkedései erdész ifjuságunkra újabb terhet nem fognak róni.

Van azonban egy más intézkedés ezen törvényjavaslatban, mely az akademiái ifjuságra vonatkozólag a legnagyobb szorgalom mellett is, általa el nem hárítható megterheltetést von maga után: tudniillik, hogy a törvény életbe lépte után ki lesz zárva annak lehetősége, hogy az, a ki önkéntesi évét szolgálja a hadseregnél, egyidejűleg — névleg legalább — akademiái tanulmányait is nyilvánosan folytathassa. Ezen intézkedés folytán egy évvel később fejezhetné be az ifjuság tanulmányait, egy évvel később kezdhetné meg választott életpályáját.

Ezen intézkedés úgy a véderő mint pedig az egyéves önkéntesek érdekében, mulhatlan szükségesnek látszik, hogy így figyelmük és idejük meg ne oszoljék és annál biztosabban megszerezhessék maguknak ez év alatt a tiszti képzettséget s fel legyenek mentve a további szolgálás kötelezettsége alól. Ezen a törvényhozás alig fog módosítani.

De már is élénk gondoskodás tárgyát képezi irányadó körökben az, hogy vajjon az akademiái tanévek és a megkövetelt előzetes gyakorlati évek beosztásának módosítása által nem volna-e lehetséges, az ország védképessége szempontjából szükséges ezen intézkedésnek az ifjuságra nehezedő terhén könnyíteni. Hiszem, hogy ez bizonyos fokig sikerülni is fog.

Mintfogya tehát az előadottak szerint, a szóban forgó ügyben egyfelől bizonyos dolgok az állam érdekét szem előtt tartva, absolute meg nem változtathatók, más felől a hivatott körökben élénken foglalkoznak azzal, hogy más idevágó intéz-

kedések útján, lehetőleg könnyíttessék azoknak a helyzete, kiket ez újabb véderői intézkedések érintenek: véleményem az, hogy e kérdésben egyelőre az országos erdészeti egyesületnek lépéseket tennie sem szükséges, sem célirányos nem volna.

Tisztelt közgyűlés! Az előadottokban körülbelől érintettem általánosságban azon fontosabb mozzanatokat, melyek az Országos Erdészeti Egyesületet közvetlenebbül érintik. A részleteket illetőleg felhívom a t. közgyűlés figyelmét a tárgysorozat folyamán a titkári jelentésre, valamint az igazgató válaszmánynak az építés ügyében beadott jelentésére.

Mielőtt azonban a napirendre térnénk, még egy szomorú kötelességet kell teljesítenem, megemlékezvén azon érzékeny veszteségekről, melyek az egyesületet több érdemes tagjának elhalálózásával, a lefolyt évben érték.

Első helyen kell, hogy megemlékezzem az egyesület tiszteletbeli tagjáról báró Kemény Gábor volt földmívelés-, ipar- és kereskedelmi, majd közmunka- és közlekedési ministerről, kit nem régiben az egész ország részvéte kísért sirjába.

Báró Kemény Gábor soha nem vett ugyan közvetlenül részt egyesületi munkásságunkban, mint kormány férfi azonban mindig rokonszenvvel viseltetett egyesületünk iránt és az országos erdészeti egyesület tagjai hálátlanok lennének, ha emlékét nem őriznék meg kegyelettel. Azon idő, melyben ő vezette a földmívelési tárczát, korszakot alkot a magyar erdőgazdaság fejlődésének történetében. Az ő földmívelési ministerségének idejére esik az erdőtörvénynek — melynek létesítése körül egyesületünk oly hosszú időn át fáradozott: megalkotása, életbe léptetése és ezzel kapcsolatban számos jó intézmény létesítése. Alatta lettek a földmívelési ministerium kebelében egyesítve az erdőgazdaságnak, azelőtt külön kezelt ágai, alatta szerveztetett az erdőőri szakoktatás s ő vetette meg alapját az állami erdőfelügyelet szervezetének, mely tovább fejlesztve ma is fennáll.

Halálának hírére az elnökség és az igazgató választmány azonnal gondoskodtak arról, hogy a temetési szertartásnál az egyesület részvétének is kifejezés adassék. Az erdészeti ügyei körül szerzett érdemeinek méltó elismerése azonban a mostani közgyűlésnek tartatott fenn.

És én ezen ünnepélyes alkalommal ezennel indítványozom, hogy a közgyűlés báró Kemény Gábornak egyesületünk volt tiszteletbeli tagjának, az erdőgazdasági ügyek felvirágoztatása körül szerzett érdemeit jegyzőkönyvvileg örökíttesse meg és elhunytá feletti őszinte sajnálatának kifejezésül a gyászoló családtagokhoz részvétírat intézését rendelje el.

Ugyancsak ez év folyamán hunyt el, a közpályán kifejtett hasznos tevékenységéről általánosan ismert és egyesületünk kebelében egy ideig az alelnöki tisztelt viselt gróf Bánffy Béla.

Igazgató választmányunk soraiból kiragadta a halál Hómann Bálintot, a fiatal kedélyű öreget, kinél, bár nem volt okleveles erdész, az erdészetnek lelkesebb pártolója, az erdőgazdaságnak okszerűbb vezetője alig volt. És elvesztettük még több érdemes tagtársunkat, kiknek neve a titkári jelentésben lesz felsorolva.

Ugy hiszem, hogy a közgyűlés akaratát tolmácsolom, midőn ezekre vonatkozólag szintén azt indítványozom, hogy elvesztésük feletti sajnálatunknak és fájdalomunknak jegyzőkönyvünkben adjunk kifejezést.

Azon kegyelet, mellyel egyesületünk azon elvesztett tagjairól, a kik az egyesület érdekeit szívéből viselték mindenkoron megemlékezik, bizonyára buzdítólag hat az életben maradottakra, hogy az egyesület érdekében kifejtendő munkásságukban az elhunyt jelesek példáját kövessék. A mit ha megtesznek egyesületünk örökélete biztosítva van.

Mert ha bár az egyes tagok halandók is, ha az élők összetartanak és lankadatlanul törnek a kitűzött nemes cél

felé, az egyesület újabb tagjaiban folyton megifjodik és a maga egyetemében halhatatlan lesz. Ugy legyen!

Azon erős hitben, hogy ez úgy is lesz, van szerencsém az Országos Erdészeti Egyesület 1888-ik évi közgyűlését ezenel megnyitni.

Hosszú vagy rövid gyökerű csemete.

Irta: Illés Nándor, m. kir. főerdőtanácsos.

Annak vizsgálatával, hogy az erdősitésnél mely viszonyok között van helye rövid, és melyek között hosszú gyökerű csemeték alkalmazásának, tudtommal egyik csemete-nevelő sem foglalkozott behatóbban.

Gayer erdőtenyésztés-tanában azt mondja: „A jó minőségű csemetének gazdag, de kis tért foglaló gyökérszettel kell birnia, messze kinyúló s különösen a mélységbe ható farkak nélkül.“

Hermann Fürst*) megemlíti, hogy: „a talaj mély megművelésében eszközt találtak hosszú gyökerű — egy éves erdei fenyőcsemeték nevelésére; a tölgyenél is kellemetlen következményű a talaj mély megmunkálása — kiváltképen csekélyebb talajon, a vezérgyökér tulságos megnyulása folytán.“

Fekete Lajos „A tölgy és tenyésztése“ című munkájában, ezeket mondja: „Ily talaj (rosz, vizet át nem bocsátó, szivós ragadós agyag vagy kavics) a szivgyökérnek mélyre hatását akadályozza, a mi előnyös akkor, ha célunk a csemetéket agyagos vagy sekély termőrétegű talajba ültetni. Ellenben, ha célunk mély gyökérszerű 1—2 éves csemeték nevelése homokterületek számára, akkor hasonlóan homokos

*) „Die Pflanzenzucht im Walde. Berlin, 1888.“ A legjobb és legbővebb eddig megjelent munka a csemete nevelésről.